Quickscan natuuronderzoek realisatie drijvend zonneveld Hattemerbroek

In het kader van de Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

Dit rapport is gedrukt op
100% FSC-papier

ECOCHORE
NATUURTECHNIEK
INVENTARISATIE, ADVISERING & ONTWIKKELING

mei 2020
rapportnummer: 201189

Quickscan natuuronderzoek realisatie drijvend zonneveld Hattemerbroek

In het kader van de Wet Natuurbescherming - *soortenbescherming*

In opdracht van:

Ekwadraat
Postbus 827
8901 BP LEEUWARDEN
Contactpersoon: Dhr. N. La Crois

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Auteur: Bas Voerman
Collegiale toetsing: Kees Weiland
Veldwerk: Bas Voerman

Datum: mei 2020
Versie: 1

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: Plangebied.

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie:
www.ecochore.nl

INHOUD

INHOUD 3
1. AANLEIDING EN DOEL 4
2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING 5
2.1 Onderzoeksmethodiek 5
2.2 Gebiedsbeschrijving 5
2.3 Geplande werkzaamheden 5
2.4 Volledigheid inventarisatie 6
3. ONDERZOEKSRESULTATEN 7
3.1 Flora 7
3.2 (Broed)vogels 8
3.3 Herpetofauna en vissen 8
3.4 Zoogdieren 9
3.5 Ongewervelden 10
4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING 11
4.1 Algemeen 11
4.2 Flora 11
4.3 (Broed)vogels 12
4.4 Herpetofauna en vissen 13
4.5 Zoogdieren 14
4.6 Ongewervelden 15
5. CONCLUSIE 16
LITERATUUR 17

BIJLAGEN 17
BIJLAGE 1: IMPRESSIE PLANGEBIED 18
BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING 19

1. AANLEIDING EN DOEL

Op een zandwinplas aan de Oostersedijk nabij Hattemerbroek, is de eigenaar voornemens een drijvend zonneveld te realiseren. Ekwadraat is belast met de voorbereiding en ontwikkelingen van dit zonneveld.

Middels de Wet Natuurbescherming wordt een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Als er plannen zijn om bepaalde (ruimtelijke) handelingen uit te voeren of wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora en fauna. Door het uitvoeren van een natuurtoets kan worden bepaald of dier- en plantsoorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de werkzaamheden dan wel dat er gezocht moet worden naar mitigerende en/of compenserende maatregelen. Hiervoor kan het noodzakelijk zijn dat een ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Dit is in de meeste gevallen de betreffende provincie waarin het project ligt.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Wet Natuurbescherming, is aan Ecochore Natuurtechniek opdracht gegeven voor de uitvoering van een quickscan natuurtoets om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen. Middels een quickscan wordt een indruk verkregen van de mogelijke waarden van een gebied voor flora en fauna en kan worden beoordeeld of voldoende verspreidingsgegevens van mogelijk aanwezige beschermde dieren en planten voorhanden is of dat nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Dit rapport beschrijft de bevindingen en consequenties van het uitgevoerde quickscan natuuronderzoek.

2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING

Voor de quickscan is het plangebied op 13 mei 2020 door een medewerker van Ecochore Natuurtechniek bezocht om zo een verwachting uit te kunnen spreken van het voorkomen van, dan wel het gebruik maken door, beschermde dier- en plantsoorten in het gebied, zoals vermeld in de Wet Natuurbescherming, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Rode Lijsten.

2.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantgroep behoeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen.
Dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel globaal gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna, als naar de mogelijke waarden die het plangebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een éénmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.
Tijdens het onderzoek is de locatie bezocht en zijn de aanwezige ecotopen intensief geïnspecteerd op aanwijzingen van beschermde of Rode lijstgenoteerde flora en fauna.
Als aanvulling op het veldbezoek zijn verspreidingstabellen en verspreidingsatlassen, met waarnemingen van de locatie en directe omgeving, geraadpleegd op het voorkomen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten.
Aan de hand van de resultaten van het quickscanonderzoek kan worden aangegeven of nadere inventarisaties gewenst zijn of dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de effecten op aanwezige (beschermde) flora en fauna geen bedreiging opleveren en of ontheffingen in het kader van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk zijn.

Bezoekdata	Starttijd	Weersgesteldheid	Onderzoeker
13-05-2020	dagbezoek	bewolking 4/8, droog, windkracht 3 bf - N, 12 °C	Bas Voerman

Tabel 1: Bezoekdata en specificaties.

2.2 Gebiedsbeschrijving

De voormalige zandwinplas, gegraven begin jaren ’70, ligt net ten noorden van het knooppunt Hattemerbroek (A50-A28) binnen de gemeente Oldenbroek. Het knooppunt bevindt zich ten noorden van de bebouwde kom van Hattemerbroek nabij de bebouwde kommen Wezep en Hattem.

De planlocatie betreft een voormalige zandwinplas binnen een vierkant perceel met een totale oppervlakte van circa 8,5 hectare. De locatie ligt geheel ingeklemd tussen agrarische percelen. De randen van het perceel bestaan uit een houtopstand met soorten als zwarte populier, schietwilg, grauwe wilg, zwarte els, eenstijlige meidoorn, gewone vlier en sleedoorn en wordt omgeven door een watervoerende sloot.

Het overgrote deel van het plangebied binnen de omringende houtopstand, wordt ingenomen door oppervlakte water. Een klein deel betreft braakliggende grond met enkele bassins.

Het landschapstype waarin het plangebied ligt, wordt getypeerd als polderlandschap met de kenmerkende weidsheid.

Zie voor ligging van het plangebied figuur 1 en een gebiedsimpressie in bijlage 2.

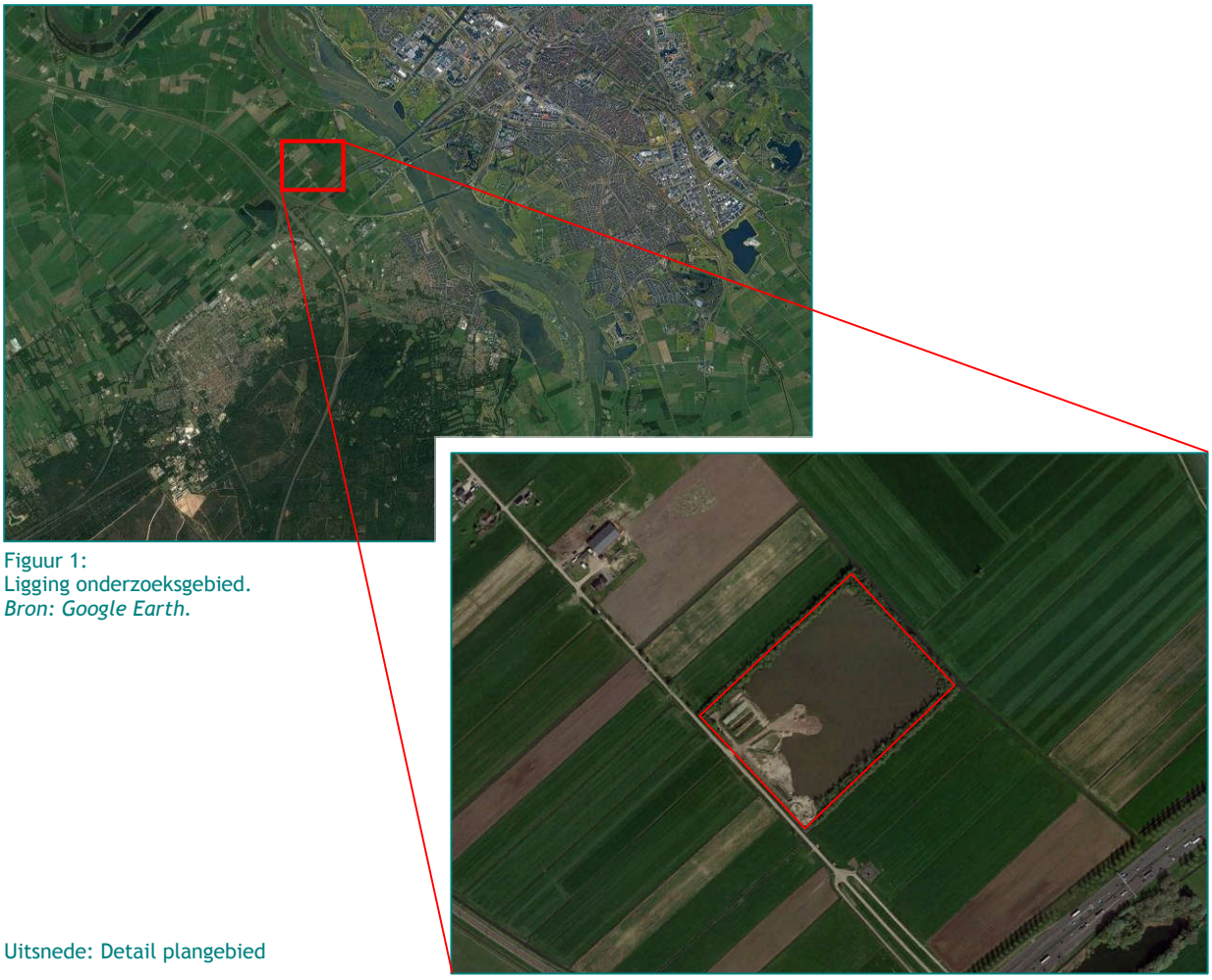
2.3 Geplande werkzaamheden

Het voornemen is op het oppervlaktewater een drijvend zonneveld aan te leggen. Voor de ontwikkelingen zullen geen opgaande houtopstanden of structuren worden gerooid.

De werkzaamheden kunnen worden aangemerkt als *Ruimtelijke Ingrepen*. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Wet Natuurbescherming (hoofdstuk 4) gebaseerd.

2.4 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is uitgevoerd middels een quickscan. Bij dit type natuuronderzoek wordt aan de hand van feitelijke veldwaarnemingen, literatuur en expert judgement een inschatting gemaakt van de mogelijke ecologische waarden van het gebied voor beschermde soorten planten en dieren. Hierdoor blijft het onderzoek een steekproef en zullen bepaalde soorten en functies niet zijn waargenomen, terwijl ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig kunnen zijn. Voor een compleet beeld kunnen daardoor nadere inventarisaties noodzakelijk zijn.
De verkregen verspreidingsgegevens hebben een bepaalde 'houdbaarheidsdatum' waardoor het gebruik van verspreidingsgegevens aan een maximale gebruiksperiode is gebonden. Indien aanwezigheid van beschermde soorten, of schade aan deze soorten, kan worden uitgesloten, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd. Voor zwaar beschermde soorten als bijvoorbeeld vleermuizen en vogels, geldt een bruikbaarheidperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te kunnen gebruiken bij afwegingen voor ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Indien hiervan wel sprake is, kan een gedeeltelijke update of volledig nieuw onderzoek noodzakelijk zijn. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecoloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

Figuur 1:
Ligging onderzoeksgebied.
Bron: Google Earth.

Uitsnede: Detail plangebied

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het veldbezoek weergegeven. Ter aanvulling op de onderzoeksresultaten zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd voor de kilometerhokken: 198-500 en 198-501 en omliggende uurhokken.
In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en eventuele aanbevelingen beschreven. Voor een toelichting op de Wet Natuurbescherming wordt verwezen naar bijlage 2.

3.1 Flora

Het plangebied betreft een forse waterplas met nauwelijks zichtbare waterplanten in het middengedeelte. Langs de randen staat riet, grote lisdodde en schietwilgen in de oeverzone. Het braakliggende en sterk geroerde landgedeelte langs de Oostersedijk bij de toegang tot het perceel, is schaars begroeid. Hierdoor zijn vrij weinig soorten vaatplanten aangetroffen.

De aangetroffen soorten zijn veelal algemene soorten en kenmerkend voor matig rijke tot rijke en vrij intensief bewerkte gronden met soorten als klein kruiskruid, Canadese fijnstraal, akkerdistel, speerdistel, ridderzuring, koolzaad, grote brandnetel en dergelijke.
In de sloot rondom het perceel zijn soorten als waterweegbree, gele lis, holpijp, kikkerbeet en grote watereppe aangetroffen.

In tabel 2 is een overzicht gegeven van de aangetroffen, meest algemene of indicatieve vaatplanten binnen het plangebied en de aangrenzende watergangen.

akkerdistel	klein kruiskruid
berenklauw	koolzaad
boerenwormkruid	kropaar
Canadese fijnstraal	kruipende boterbloem
drjvend fonteinkruid	kweek
duizendblad	melganzevoet
eenstijlige meidoorn	paardenbloem
engels raaigras	paarse dovenetel
fluitenkruid	pitrus
Geranium cv.	ridderzuring
gestreepte witbol	riet
gewone braam	rode klaver
gewone vlier	rood zwenkgras
glanshaver	ruw beemdgras
grote brandnetel	sleedoorn
grote lisdodde	slibbladige ooievaarsbek
grote vossenstaart	smalle weegbree
grote watereppe	smeerwortel
haagwinde	speerdistel
harig wilgenroosje	veldzuring
heggenwikke	vogelmuur
herderstasje	vogelwikke
holpijp	vroegeling
hondsdraf	witte dovenetel
kikkerbeet	witte klaver
kleefkruid	zwarte els
klein kroos	zwarte populier

Tabel 2: beknopte lijst aangetroffen vaatplanten.

Doordat voor de inventarisatie geen vlakdekkende florakartering is uitgevoerd, waardoor alleen losse waarnemingen zijn genoteerd, zullen niet alle plantensoorten zijn gekarteerd. Binnen het

gebied zijn echter geen beschermde of Rode lijstgenoteerde soorten gevonden. Aan de hand van de opbouw van de planlocatie zijn beschermde soorten niet te verwachten.

Zandwinplassen kunnen ecologische waardevol zijn voor diverse kranswiervelden. Veel soorten kranswieren staan vermeld op de Rode Lijst. Aanwezigheid van kranswieren is echter tijdens het quickscanonderzoek niet vastgesteld.

Literatuur
Binnen de kilometerhokken waarbinnen de deelgebieden zich bevinden, zijn geen beschermde plantensoorten bekend geworden. Verspreidingskaarten van Floron en verspreidingsdatabanken op internet laten geen beschermde soorten zien in deze kilometerhokken.

3.2 (Broed)vogels

Het onderzoek is uitgevoerd binnen het broedseizoen van de meeste vogels. Tijdens het veldbezoek zijn zowel enkele territoriale soorten waargenomen als verschillende losse waarnemingen van foeragerende soorten.

Op de plas zijn diverse watervogels aangetroffen als wilde eend, grauwe gans, aalscholver en kuifeend. Op het braakliggende terrein is een alarmerende kleine plevier gezien. Door de aanwezige, deels onbegroeide zandige biotoop, is het aannemelijk dat de soort hier broedt.

In de omringende houtsingel en rietkraag zijn enkele territoriale soorten aangetroffen als zwartkop, kleine karekiet, winterkoning en koolmees. Er zijn geen nesten in de boomkronen waargenomen.

Binnen het plangebied kunnen diverse soorten uit de groepen struweelvogels, water- en moerasvogels en vogels van ruigte en pionierssoorten een geschikt broedbiotoop bezetten.

Het beschermingsregime van de groep vogelsoorten is opgedeeld in 5 categorieën waarbij de nestlocaties leidend zijn. In bijlage 2 is een toelichting op de 5 verschillende categorieën en bijhorende soorten beschreven.

Categorie 1-4 soorten
Van vogelsoorten uit de categorieën 1-4 zijn geen (potentiële) broedlocaties binnen het plangebied aangetroffen. Alleen in de omringende houtopstanden kunnen nesten van enkele soorten uit deze categorieën niet worden uitgesloten. Dit kunnen soorten zijn als sperwer, buizerd, roek en ransuil. Tijdens het veldbezoek zijn deze echter niet aangetroffen.
De eigenlijke waterplas vormt geen potentieel broedgebied voor soorten uit deze categorieën.

Categorie 5 soorten
De omringende houtopstand vormt potentieel geschikt broedbiotoop voor verschillende soorten uit deze categorie. Hoewel geen boomholten zijn aangetroffen, kunnen deze niet worden uitgesloten. De singel was voor het overgrote deel zeer dichtgegroeid met struweel en braam en daardoor niet toegankelijk waardoor niet alle bomen konden worden geïnspecteerd.
De zandbulten op het braakliggende terrein kunnen een broedgebied vormen voor bijvoorbeeld oeverzwaluw en ijsvogel.
Het wateroppervlak biedt geen broedbiotoop voor soorten uit deze categorie.

Literatuur
De atlas van Nederlandse broedvogels laat in het kilometerhok waarbinnen het plangebied ligt een groot aantal algemene broedvogels zien. Hierbij zijn ook enkele categorie 1-4 soorten als huismus, sperwer, buizerd, ransuil, steenuil en kerkuil.

3.3 Herpetofauna en vissen

Tijdens het veldbezoek zijn geen soorten uit deze soortgroepen aangetroffen.

Vissen
De forse waterplas kan een leefgebied vormen voor verschillende vissoorten. Hierbij kan eveneens gedacht worden aan enkele beschermde soorten als grote modderkruiper en kwabaal. Tijdens het veldbezoek is geen visbemonstering uitgevoerd. Vanuit de kilometerhokken rondom het plangebied is grote modderkruiper bekend.

Amfibieën
Met name de rietzones langs de randen van het water, vormen potentieel geschikt voortplantings-biotoop voor amfibieën. Hoewel geen soorten zijn aangetroffen, doordat niet de gehele oever kon worden bereikt, vormen deze randen potentieel geschikt voortplantingsbiotoop voor algemene soorten als bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander. Ook strikter beschermde soorten als kamsalamander en poelkikker zijn binnen het plangebied en de rijk begroeide sloten rondom het gebied, niet uit te sluiten.

In de uiterwaarden van de IJssel, op enkele kilometers afstand, zijn waarnemingen bekend geworden van rugstreeppad. Door het zwervende karakter van deze pioniersoort is de soort in braakliggende terreinen met geschikte ondiepe poeltjes in bijvoorbeeld karrensporen of gegraven kuilen, op voorhand niet uit te sluiten.

Reptielen
Het plangebied vormen geen geschikt leefgebied voor reptielen, met uitzondering van de ringslang. Van deze soort zijn echter geen bekende populaties binnen een straal van 10 kilometer bekend geworden. Doordat eveneens potentieel geschikte broeihopen ontbreken, kan een populatie van deze soort eveneens worden uitgesloten.

Literatuur
De verspreidingskaarten van RAVON (*Reptielen, Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland*) laten waarnemingen zien van enkele beschermde soorten in het kilometerhok en aangrenzende blokken waarbinnen het plangebied gelegen is. Het betreft licht beschermde soorten als gewone pad, kleine watersalamander, bruine kikker en bastaardkikker en strikter beschermde soorten als grote modderkruiper, paling en kwabaal, kamsalamander en poelkikker.

Op enkele kilometers afstand is in de Vreugderijkerwaard nabij de IJssel een populatie bekend van rugstreeppad. Ten noorden van Zwolle is een populatie van knoflook pad bekend geworden. Beide populaties bevinden zich op respectievelijk 2 en 6 kilometer afstand.

3.4 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren
Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen verricht van grondgebonden zoogdieren.

Het landoppervlak rondom het water, biedt enkele algemene zoogdiersoorten een potentieel geschikt leefgebied. Hierbij moet met name gedacht worden aan soorten als: ware muizen, woelmuizen, algemene spitsmuizen, egel, konijn, haas, vos en kleine marterachtigen. Ook zijn in de omgeving minder algemene martersoorten als das, boom- en steenmarter niet uit te sluiten.
In het braakliggende terrein langs de Oostersedijk zijn geen verblijfplaatsen gevonden. In delen van de omliggende houtsingel zijn deze niet uit te sluiten.
Het wateroppervlak vormt geen onderdeel in het leefgebied voor grondgebonden zoogdieren.

Literatuur
Vanuit de directe omgeving zijn sinds 2010 waarnemingen bekend geworden van diverse strikt beschermde soorten als steenmarter, bommarter, das (verkeersslachtoffer 2016), otter en eekhoorn. De uiterwaarden van de IJssel vormen leefgebied voor bevers. Ook kleine marterachtigen als hermelijn, wezel en bunzing zijn vanuit de directe omgeving bekend geworden.

Vleermuizen
Door de aanwezige ecochore[1] vormt het plangebied voor veel vleermuissoorten geschikt foerageergebied. De aanwezigheid van water, omgeven door opgaande struwelen en bomen, zorgt voor geschikte windluwe en voedselrijke (insecten) omstandigheden. Wel ligt het plangebied zeer geïsoleerd in het landschap waardoor er voor de meeste soorten geen geleidende vliegroutes naar het plangebied aanwezig zullen zijn en de locatie mogelijk voor verschillende soorten moeilijk bereikbaar is.
De houtsingel rondom het water zal behouden blijven.

[1] Een ecochore is een ruimtelijk begrensde ecologische eenheid, gekenmerkt door een inwendige heterogeniteit in een halfnatuurlijk of cultuurlandschap. Een ecochore bestaat uit een verzameling ecotopen; bijvoorbeeld de verschillende aan elkaar grenzende ecotopen op en rond een erf. Samen vormen deze ecotopen een gevarieerd landschap.

Soorten als rosse vleermuis en tweekleurige vleermuis zijn minder afhankelijk van vlieggeleiding en windluwe omstandigheden waardoor deze soorten meer in open gebieden foerageren. Met name de rosse vleermuis kan dan ook boven het wateroppervlak en in de ruime omgeving foeragerend worden aangetroffen. De tweekleurige vleermuis is dermate zeldzaam in Nederland dat aanwezigheid niet direct te verwachten is of slechts zal bestaan uit incidentele waarnemingen.

In de bomen rondom het water kunnen verblijfplaatsen van enkele boombewonende soorten niet geheel worden uitgesloten doordat boomholten aanwezig kunnen zijn die als verblijfplaats van boombewonende soorten in gebruik zijn. Doordat het een vrij jonge opstand met gedeeltelijk hakhout betreft, zijn de meeste bomen echter niet voldoende ontwikkeld om geschikte, ingerotte holten te bevatten. Dergelijke boomholten zijn dan ook niet aangetroffen.

Doordat geen gebouwen worden gesloopt en geen forse bomen worden gekapt, zullen geen verblijfplaatsen direct worden aangetast.

Literatuur
Verspreidingsatlassen van vleermuizen laten aanwezigheid van verschillende soorten in het kilometerhok en omringende hokken zien: watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en dergelijke.

3.5 Ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde soorten uit deze groep aangetroffen. Het plangebied is niet geschikt voor beschermde of Rode Lijstgenoteerde insectensoorten. Een groot deel van de beschermde soorten leeft in vrij geïsoleerde leefgebieden met specifieke biotopen. Doordat dergelijke biotopen ontbreken, is het voorkomen van beschermde ongewervelden, als libellen, vliegend hert, gestreepte waterroofkever en dergelijke, derhalve uitgesloten.

De oeverzones met meer rijke oever- en watervegetaties kunnen mogelijk wel geschikt leefgebied vormen voor de platte schijfhoren. Doordat de oeverzones behouden blijven en het overgrote deel van het water zelf voor deze soort niet geschikt is, is geen nadere controle naar deze soort uitgevoerd.

Literatuur
In de literatuur wordt melding gemaakt van populaties van de platte schijfhoren in de omgeving van de plangebieden. Overige soorten zijn niet vanuit de omgeving bekend geworden.

4. TOETSING SOORTENBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

4.1 Algemeen

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (WNb) van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Flora- en faunawet uit 2002. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5
- Artikel 3.10

Artikel 3.1 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd. Voor vogels is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.5 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een ontheffing noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor ontheffing wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten. Soorten als bedoeld onder dit artikel worden in deze rapportage aangeduid als *strikt beschermde* soorten.

Soorten die vermeld staan in artikel 3.10 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van ontheffing of is nader onderzoek en ontheffing noodzakelijk.

Zie voor een uitgebreidere toelichting bijlage 2.

4.2 Flora

Binnen het plangebied zijn tijdens de quickscan geen beschermde plantensoorten waargenomen. Van beschermde soorten zijn geen groeiplaatsen te verwachten en ook niet bekend geworden in de literatuur. De locatie biedt geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde vaatplanten waardoor deze kunnen worden uitgesloten.

Kranswieren

Zandwinplassen kunnen een specifieke kranswier-vegetatie herbergen. Meestal groeien kranswieren in helder, voedselarm, onbeschaduwd, stilstaand tot zwak stromend water dat zoet tot brak is. De meeste kranswieren zijn pioniers. In pas ontstane wateren, zoals een pas gegraven poel of zandput, zijn het vaak de eerste waterplanten die verschijnen. In meren en grotere plassen groeien kranswieren veelal in twee lagen, een diepere en ondiepere zone. De tussenliggende zone wordt in beslag genomen door de hogere waterplanten.
Onder de kranswieren zijn diverse soorten sterk bedreigd en staan vermeld op de rode lijst.

Door het plaatsen van drijvende zonnevelden, zal in veel gevallen een verandering optreden in de lichtinval en zuurstofuitwisseling in het water. Ook kunnen specifieke lagen in het water daardoor uit balans raken en kan het evenwicht sterk worden aangetast waardoor de waterkwaliteit sterk kan verminderen. Juist deze verandering in natuurlijke processen kan tot gevolg hebben dat kranswiervelden en overige onderwaterplanten sterk in aantal afnemen wat weer directe gevolgen zal hebben voor in het water levende dieren.

Tijdens het quickscan veldbezoek zijn geen ondergedoken waterplanten of kranswieren aangetroffen. Er heeft echter geen onderwater onderzoek plaatsgevonden.

Door het potentiële grote effect dat drijvende zonnepanelen kunnen hebben op eventueel aanwezige rode lijstgenoteerde kranswieren en het onderwaterleven, wordt sterk geadviseerd om nader onderzoek naar waterplanten uit te voeren – zie ook vissen § 4.4.

Aangezien beschermde soorten ontbreken is nader onderzoek of een ontheffing niet noodzakelijk. Door de potentiële aanwezigheid van Rode lijstgenoteerde kranswieren(velden) en de mogelijke impact van drijvende zonnevelden op waterplanten en daardoor directe invloed op het onderwaterleven met bijvoorbeeld beschermde vissen, wordt sterk aangeraden een nader onderzoek naar waterplanten uit te voeren om meer inzicht in de effecten te kunnen krijgen.

4.3 (Broed)vogels

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Wet Natuurbescherming. Ontheffing voor deze diergroep is in de meeste gevallen niet mogelijk.
Dit betekent dat het (opzettelijk) verstoren, verontrusten, doden en anderszins van vogels en nesten in beginsel niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringeffect op vogels minimaal is.

Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de mogelijk aanwezige soorten, ligt tussen 15 maart en 15 juli. Hierbij dient wel te worden op gemerkt dat indien broedende vogels in een andere periode van het jaar worden aangetroffen, hierbij zorgvuldig dient te worden omgegaan zodat verstoring van de broedende vogels wordt voorkomen.

Niet alle vogels maken jaarlijks een nieuw nest om te broeden. Een deel van de soorten gebruikt jaarlijks hetzelfde nest of dezelfde locatie om hun jongen groot te brengen. Ook zijn er soorten die jaarrond gebruik maken van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten geldt dat de nest- of verblijflocaties jaarrond beschermd zijn en dat inzichtelijk gemaakt moet worden welke gevolgen de werkzaamheden voor deze soorten hebben.
De provincie hanteert een lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn: ‘Aangepaste lijst beschermde vogelnesten’ – zie ook bijlage 2. De nestlocaties en vaste verblijfplaatsen van de hierin beschreven soorten zijn ook in perioden beschermd als er tijdelijk geen gebruik van de nestlocatie wordt gemaakt. De betreffende soorten zijn verdeeld in 5 categorieën.

Categorie 1-4 soorten

Binnen het gedeelte van het te plaatsen drijvende zonneveld, zijn geen soorten of broedlocaties van soorten uit categorie 1-4 aangetroffen of te verwachten. De meeste soorten uit deze categorieën zijn voor de nestlocaties afhankelijk van bomen of gebouwen. Deze elementen ontbreken binnen de geplande standplaatsen van de zonnepanelen.

Zoals aangeven in paragraaf 3.2, kunnen in de omringende houtsingel wel enkele soorten uit deze categorieën een broedlocatie bezetten. Hierdoor kan het plangebied een onderdeel vormen in het leefgebied en bijvoorbeeld dienst doen als foerageergebied. Het ontwikkelen van een drijvend zonneveld heeft daardoor invloed op deze soorten.
De waterplas wordt omgeven door agrarische percelen, houtopstanden en wegen. Er kan worden aangenomen dat de omgeving van de onderzoekslocatie eveneens onderdeel zal uitmaken van het leefgebied van mogelijk aanwezige soorten. Ook zal het wateroppervlak niet volledig worden benut waardoor delen, met name langs de structuurrijke randen, in tact zullen blijven. Hierdoor zal naar verwachting geen significante verslechtering in kwaliteit van het leefgebied optreden.

Gezien het feit dat een groot deel van het gebied redelijkerwijs kan blijven functioneren als foerageergebied en bij de juiste landschappelijke en ecologische inpassing van het overige terreingedeelte met mogelijk extensief beheerde soortenrijke graslandvegetaties de kwaliteit van het gebied als foerageergebied behouden kan blijven of zelfs kan toenemen, is er geen nader onderzoek of afweging voor soorten uit deze categorieën noodzakelijk.

Categorie 5 soorten

Van soorten uit deze categorie is de nestlocatie alleen beschermd indien ecologische afwegingen dat rechtvaardigen. Dit geldt met name wanneer er geen alternatieven in de directe omgeving voorhanden zijn.

Binnen het wateroppervlak zijn geen broedlocaties aanwezig. Mogelijke broedlocaties in de omringende houtsingel blijven behouden waardoor er geen significante verslechtering zal optreden door de geplande ontwikkelingen. Hierdoor zal de duurzame instandhouding van de populaties niet in het geding zijn.
Voor soorten uit deze categorie zijn geen nadere afwegingen noodzakelijk.

In het plangebied is geen nader onderzoek naar vogelsoorten noodzakelijk.

4.4 Herpetofauna en vissen

De watervoerende sloten rondom het plangebied en de oeverzones van de plas, vormen potentieel voortplantingsbiotoop voor verschillende soorten amfibieën en vissen. Reptielen zijn binnen het plangebied niet te verwachten.

Vissen

Aanwezigheid van enkele beschermde vissoorten, waaronder grote modderkruiper en kwabaal, is niet uit te sluiten. Met name de grote modderkruiper is bekend vanuit de directe omgeving.
Om inzichtelijk te krijgen of voornoemde soorten aanwezig zijn en welk effecten de drijvende zonnepanelen op de populaties kunnen hebben, is het noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld middels een zegentrek. Door dit onderzoek in samenhang met een onderzoek naar waterplanten, kan gericht advies worden opgesteld ten aanzien van het realiseren van een drijvend zonneveld. Bij eventueel te verwachten negatief effect op de populaties, kan een ontheffing noodzakelijk zijn.

Amfibieën

De mogelijk aanwezige amfibieën zijn juridisch in te delen in twee groepen.

- Vrijgestelde soorten;
- Niet vrijgestelde soorten.

Vrijgestelde soorten
Door provincie Gelderland zijn enkele amfibieënsoorten op de vrijstellingslijst geplaatst. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen voor het opzettelijk doden of vangen en voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Dit geldt voor de hier (mogelijk) aanwezige soorten als bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en bastaardkikker. Wel geldt ook voor deze soorten de algehele zorgplicht waardoor geadviseerd werkzaamheden in watervoerende elementen buiten de voortplantingsperiode of onder ecologische begeleiding uit te voeren. Doordat de omringende sloten en de oeverzones behouden blijven, is voor deze soorten geen nadere afweging noodzakelijk. De voortplantingsbiotopen zullen zich beperken tot de oeverzones die niet voor het zonnepark benut zullen worden.

Niet vrijgestelde soorten
Dit betreft de soorten als kamsalamander, poelkikker, knoflookpad en rugstreeppad.
Gezien de afstand tot de dichtstbijzijnde populatie van knoflookpad, kan deze soort worden uitgesloten binnen het plangebied.
Voortplantingsbiotopen van poelkikker en kamsalamander zijn in de omringende sloten en in de oeverzones niet uitgesloten. Doordat de sloten en de potentiële voortplantingsbiotopen in de oeverzones behouden blijven, zijn echter geen nadere maatregelen noodzakelijk.

Rugstreeppad

Hoewel de dichtstbijzijnde waarnemingen van rugstreeppadden op enkele kilometers afstand zijn verricht, is de soort in de directe omgeving, en daardoor binnen het plangebied, niet op voorhand uit te sluiten.
Bij graafwerkzaamheden binnen het landgedeelte van het plangebied, kunnen potentieel geschikte voortplantingsbiotopen ontstaan doordat kuilen, bandensporen en dergelijke zich vullen met water. Dergelijke kleine poelen warmen snel op en zijn daardoor geschikt als voortplantingswater voor deze soort.
Indien graafwerkzaamheden in de voortplantingsperiode (globaal genomen in de periode april-augustus) worden uitgevoerd, kunnen maatregelen noodzakelijk zijn om geschikte voortplantings-mogelijkheden te voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan amfibieënschermen of ecologische begeleiding ter plaatse.
Indien het wenselijk is om op voorhand inzichtelijk te hebben of dergelijke maatregelen noodzakelijk zullen zijn, kan aan de hand van gericht onderzoek naar deze soort in geschikte perioden van het jaar, de aanwezigheid in kaart worden gebracht waarna gerichte maatregelen kunnen worden getroffen.

Reptielen
Er zijn geen beschermde populaties van reptielen binnen het plangebied te verwachten.

Binnen het plangebied zijn enkele beschermde amfibieën en vissen niet uit te sluiten.
Om inzicht te krijgen of beschermde vissoorten aanwezig zijn en welke invloed de zonnepanelen op deze populaties kan hebben, mede door de invloed op de waterkwaliteit, is nader onderzoek naar vissen noodzakelijk.

Doordat de omringende sloten en oeverzones van de plas behouden blijven, zullen er voor de meeste amfibieënsoorten geen potentiële voortplantingsbiotopen verdwijnen of worden aangetast. Doordat kan worden aangenomen dat er geen sprake is van verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied voor deze soorten, is er geen nadere afweging of ontheffing noodzakelijk.

Aanwezigheid van rugstreeppad kan op voorhand binnen het landgedeelte niet worden uitgesloten. Indien (graaf)werkzaamheden in de periode april-augustus worden uitgevoerd, is nadere afstemming met een ecoloog noodzakelijk.

4.5 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren
Tijdens het onderzoek zijn geen sporen aangetroffen van grondgebonden zoogdieren binnen het plangebied. Het landgedeelte van het plangebied vormt potentieel geschikt leefgebied voor verschillende beschermde soorten (Artikel 3.10 WNb) als bijvoorbeeld: ware muizen, woelmuizen, (algemene) spitsmuizen, mol, haas, egel en vos. Deze (mogelijk) aanwezige soorten staan vermeld op de vrijstellingslijst van de provincie waardoor een vrijstelling geldt voor Ruimtelijke Ontwikkelingen en Ingrepen en geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk is.

Daarnaast zijn verblijfplaatsen van de *niet vrijgestelde* kleine marterachtigen, steenmarter en eekhoorn (Artikel 3.10 WNb) in de omringende houtopstand en erven niet uit te sluiten. Verblijfplaatsen van das en boommarter zijn binnen het plangebied en op korte afstand niet aanwezig. Van deze laatste soorten zijn sporadisch zwervende dieren in de omgeving van het plangebied niet uitgesloten. De impact op deze soorten zal daardoor redelijkerwijs niet significant zijn waardoor geen nadere afweging noodzakelijk is.
Voor mogelijk in de omgeving aanwezige kleine marterachtigen, steenmarter en eekhoorn, kan worden gesteld dat het plaatsen van drijvende zonnepanelen geen invloed zal hebben op mogelijk aanwezige verblijfplaatsen. Daarnaast kan door een juiste landschappelijke en ecologische inrichting binnen het landgedeelte, meer variatie in structuur en vegetatie ontstaat en daardoor dit gedeelte meer geschikt wordt voor verblijfplaatsen en om te foerageren.

Gezien het bovenstaande kan worden gesteld dat er geen negatief effect te verwachten is op het leefgebied of op individuen van beschermde soorten waardoor geen nadere afweging ten aanzien van deze soorten noodzakelijk is.

Doordat vaste verblijfplaatsen ontbreken, en er geen significant negatieve effecten te verwachten zijn op strikt beschermde soorten, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen
Door de voorgenomen realisatie van een drijvend zonnepark, zullen geen verblijfplaatsen verdwijnen en zullen geen grote negatieve ingrepen in de foerageerkwaliteit of vliegroutes plaatsvinden. Mogelijk aanwezige foeragerende vleermuizen zullen zich met name richten op de randen van de plas waar de vegetatie en water samen komen. Deze delen bieden windluwe omstandigheden met veelal het hoogste aanbod aan insecten (voedsel). Deze randzones blijven behouden en geschikt als foerageergebied.
Ook zal geen sprake zijn van toename van verlichting waardoor vleermuizen in de directe omgeving geen negatieve effecten ondervinden van de ontwikkelingen.

Zoals in paragraaf 3.4 aangegeven kan het plangebied ook door rosse vleermuizen worden gebruikt als foerageergebied. Deze soort kan naast de randzones en de omliggende weilanden, ook het gehele oppervlak van het water benutten om te foerageren. Hierdoor zal door het plaatsen van de drijvende zonnepanelen een verandering in het foerageergebied optreden. Gezien de opbouw van het landschap in de ruime omgeving kan echter redelijkerwijs worden gesteld dat zowel binnen het plangebied als in de omgeving, ruim voldoende geschikte foerageermogelijkheden behouden blijven waardoor de verandering niet als essentieel kan worden aangemerkt. Eveneens kan worden aangenomen dat het landgedeelte van het plangebied door de landschappelijke en ecologische

inrichting, meer geschikt kan worden voor deze soort. Hierdoor is ten aanzien van vleermuizen geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Gezien het bovenstaande is geen nader onderzoek naar of ontheffing voor vleermuizen noodzakelijk.

4.6 Ongewervelden

Het plangebied vormt voor de meeste beschermde en Rode lijstgenoteerde vlinders, libellen en overige insecten soorten geen geschikt voortplantings- en leefgebied. Dergelijke beschermde soorten zijn niet te verwachten aangezien de soorten van deze groepen veelal erg kritisch zijn op het biotoop.

In de oeverzones en de omliggende sloten kan de platte schijfhoren niet worden uitgesloten. Doordat deze zones en de sloten ongemoeid blijven, is schade aan een mogelijk aanwezige populatie uitgesloten.

Voor de groep ongewervelden zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

5. CONCLUSIE

Het voornemen is binnen het plangebied een drijvend zonnepark aan te leggen. Voor de ontwikkelingen zullen geen opgaande houtopstanden of grote structuren worden gerooid.

In het plangebied is een natuuronderzoek uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Aan de hand van de hierdoor verkregen gegevens, aangevuld met literatuuronderzoek, is een goed beeld ontstaan van de waarde van het plangebied voor beschermde dier- en plantsoorten.

Flora
Beschermde soorten ontbreken binnen het plangebied waardoor nader onderzoek of een ontheffing niet noodzakelijk is.

Door de potentiële aanwezigheid van Rode lijstgenoteerde kranswieren(velden) en de mogelijke impact van drijvende zonnevelden op waterplanten en daardoor directe invloed op het onderwaterleven met bijvoorbeeld beschermde vissen, wordt sterk aangeraden een nader onderzoek naar waterplanten uit te voeren om meer inzicht in de te verwachten effecten te kunnen krijgen.

Vogels
Voor de ontwikkelingen is geen nader onderzoek naar vogelsoorten noodzakelijk.

Indien de fysieke werkzaamheden *binnen* het broedseizoen worden uitgevoerd (globaal genomen binnen de periode 15 maart-15 juli), kunnen maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden broedende vogels worden verstoord of nesten worden vernield doordat enkele soorten als broedvogel niet zijn uit te sluiten. Dit dient door een ecoloog te worden beoordeeld.

Herpetofauna en vissen
Binnen het plangebied zijn enkele beschermde amfibieën en vissen niet uit te sluiten.
Om inzicht te krijgen of beschermde vissoorten aanwezig zijn en welke invloed de zonnepanelen op deze populaties kan hebben, mede door de invloed op de waterkwaliteit, is nader onderzoek naar vissen noodzakelijk.

Doordat de omringende sloten en oeverzones van de plas behouden blijven, zullen er voor de meeste amfibieënsoorten geen potentiële voortplantingsbiotopen verdwijnen of worden aangetast. Doordat kan worden aangenomen dat er geen sprake is van verslechtering van de kwaliteit van het leefgebied voor deze soorten, is er geen nadere afweging of ontheffing noodzakelijk.

Aanwezigheid van rugstreeppad kan op voorhand binnen het landgedeelte niet worden uitgesloten. Indien (graaf)werkzaamheden in de periode april-augustus worden uitgevoerd, is een nadere afstemming met een ecoloog noodzakelijk.

Grondgebonden zoogdieren
Binnen het te ontwikkelen gedeelte van het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten uit deze groep aanwezig. Doordat vaste verblijfplaatsen ontbreken en er geen negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde soorten, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen
Voor vleermuizen is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Ongewervelden
Voor de groep ongewervelden zijn geen nadere maatregelen noodzakelijk.

LITERATUUR

- www.natuurloket.nl
- www.minlnv.nl
- www.gelderland.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.verspreidingskaart.nl
- www.ravon.nl
- www.floron.nl / rode lijst vaatplanten 2014
- https://blueterra.nl/wp-content/uploads/2019/04/werkboek_zon_op_water_DEF-gecomprimeerd.pdf
- https://www.h2owaternetwerk.nl/h2o-techniek/innozowa-test-drijvende-zonnepanelen
- https://www.natuurmonumenten.nl/standpunten/drijvende-zonnepanelen

- H. Limpens et al. 1997; Atlas van de Nederlandse Vleermuizen – Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij.
- Drs. E.J. Weeda et al. 2003; Nederlandse Ecologische Flora – Wilde planten en hun relaties. KNNV-uitgeverij.
- Sierdsema H. 1995. Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen. SBB-rapport 1995-1, SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. SBB/SOVON, Driebergen/Beek-Ubbergen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Impressie plangebied
Bijlage 2: Toelichting Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

BIJLAGE 1: IMPRESSIE PLANGEBIED

1. Plangebied met water en landhabitat, omringd door houtsingels.
2. idem.
3. idem.
4. Landgedeelte van het plangebied met enkele bassins.
5. Landgedeelte met zicht op het water.
6. Landgedeelte van het plangebied.
7. Structuurrijke sloot rondom het plangebied.
8. Sloot aan de wegzijde van het plangebied.

BIJLAGE 2: SOORTBESCHERMING - WET NATUURBESCHERMING

Sinds 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming regelt de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn in principe verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het "nee, tenzij"-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.
De wet erkent de *intrinsieke waarde* van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen waarin van iedereen wordt geacht voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is vastgelegd in *Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming*.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten een zorgplicht. Deze is vastgelegd in Artikel 1.11 van de Wet Natuurbescherming.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
    a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
    b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
    c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de onderstaande artikelen met verbodsbepalingen van toepassing:

- Artikel 3.1
- Artikel 3.5 en 3.8 lid 5
- Artikel 3.10

§ 3.1 - Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

§ 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8 – lid 5

5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
    a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
    b. zij is nodig:
        i. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
        ii. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
        iii. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
        iv. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
        v. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
    c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

§ 3.3. Beschermingsregime andere soorten – nationaal

Artikel 3.10

2. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
    a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
    b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
    c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
3. Artikel 3.8 (ontheffingen voor soorten genoemd in Artikelen 3.5 *Red.*), met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
    a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
    b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
    c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
    d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
    e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
    f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
    g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
    h. in het algemeen belang.
4. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Ontheffing en Vrijstellingsregeling

Wanneer beschermde soorten, zoals bedoeld onder Artikel 3.1, 3.5 en 3.10, voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door het bevoegd gezag. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de bepalingen in de Wet Natuurbescherming. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Wet Natuurbescherming.
Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In de meeste gevallen zal dit de betreffende provincie zijn. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de betreffende Artikelen.
Elke provincie heeft een soortenlijst gepubliceerd waarin soorten, zoals bedoeld in Artikel 3.10, in die betreffende provincie zijn vrijgesteld voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en bestendig beheer en onderhoud.

Vogels

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Wet Natuurbescherming beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Wet Natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 3.1. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

- Boomvalk (*Falco subbuteo*)
- Buizerd (*Buteo buteo*)
- Gierzwaluw (*Apus apus*)
- Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- Havik (*Accipiter gentilis*)
- Huismus (*Passer domesticus*)
- Kerkuil (*Tyto alba*)
- Oehoe (*Bubo bubo*)
- Ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- Ransuil (*Asio otus*)
- Roek (*Corvus frugilegus*)
- Slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- Sperwer (*Accipiter nisus*)
- Steenuil (*Athene noctua*)
- Wespendief (*Pernis apivorus*)
- Zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscode

Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkeling kan een vrijstelling van de verbodsbepalingen mogelijk zijn als u handelt conform een goedgekeurde gedragscode. Het kan gaan om handelingen in het kader van bestendig beheer of onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling of inrichting. Zo is het onder de Wet Natuurbescherming mogelijk om via een gedragscode Europees beschermde vogel- en andere dier- en plantensoorten vrij te stellen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, mits er sprake is van een bij respectievelijk Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn genoemd belang. In een gedragscode is beschreven hoe zorgvuldig gewerkt wordt opdat schade aan beschermde dieren en planten wordt voorkomen of tot een minimum beperkt. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Hierbij is het van belang dat de gedragscode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Wet Natuurbescherming: zie de brochure van het ministerie van Economische Zaken: “Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen” – 3 december 2016.